

Door de recessie vinden er verschuivingen plaats op de arbeidsmarkt. Het aantal zzp'ers neemt toe, in het bijzonder in de IT-branche. Maar hoe weten klanten dat zzp'ers kwalitatief goede aanbieders zijn? Het wordt hoog tijd dat de relevante brancheorganisaties oplossingen bedenken voor de kwaliteitstoetsing van zzp'ers, concludeert Jan van Bon.

door: JAN VAN BON beeld: SHUTTERSTOCK

Verschuivingen arbeidsmarkt duidelijk zichtbaar bij IT-bedrijfstrainingen

BRANCHEORGANISATIES VERGETEN ZZP'ERS

Door de recessie hebben grote aanbieders het moeilijk en komen zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) 'als paddenstoelen' uit de grond. Kleine groepjes zzp'ers zijn voortdurend bezig om samenwerkingsvormen uit te proberen die de onafhankelijkheid en vrijheid in ere houden maar de economische zekerheid wat meer ondersteunen. Die trend lijkt een definitieve breuk te veroorzaken met klassieke bedrijfsmodellen, er ontstaat een nieuwe marktwerking waarin zzp'ers of kleine samenwerkingsverbanden rechtstreeks diensten aanbieden aan afnemers. Deze verschuiving is duidelijk zichtbaar in de markt van IT-bedrijfstrainingen. Een geroutineerde zzp'er heeft bij uitstek z'n kennis te vermarkten en die laat zich relatief eenvoudig verpakken in de vorm van een training. Als er dan geen regels zijn die de uitvoering daarvan beletten (zoals bij zwaar geëxploiteerde trainingsdomeinen als ITIL of PRINCE2 veelal het geval is), dan ligt er een mooi veld braak. De zzp'er kan immers tegen veel lagere overheadkosten een vergelijkbaar product aanbieden en dus een scherpere prijs hanteren

dan de grotere 'legacy'-organisaties. De vraag daarbij is: hoe onderscheid je het kaf van het koren? Hoe weet de afnemer of hij te maken heeft met een kwalitatief goede aanbieder? En hoe spelen brancheorganisaties in op deze trend?

Bovengemiddeld

Het CBS meldde onlangs: "De afgelopen tien jaar is het aantal zelfstandigen met ruim 200 duizend toegenomen. Deze groei is geheel op het conto te schrijven van zelfstandigen zonder personeel. Hun aantal groeide naar 728 duizend personen in 2011, terwijl het aantal zelfstandigen met personeel stabiel bleef op ongeveer 350 duizend personen." In totaal is circa 15 procent van de beroepsbevolking zelfstandig (niet in loondienst) en daarvan is ruim tweederde zzp'er (zie grafiek). Hoe zit dat in de IT? Een half jaar geleden meldde het CBS: "Het aantal IT'ers dat als zelfstandige werkt is in tien jaar tijd bijna verdubbeld: van 21 duizend in 2000 tot 40 duizend in 2010. Hierdoor steeg het aandeel zelfstandig werkende IT'ers van 8 tot 14 procent van het totaal aantal IT'ers. Het aantal

IT'ers met een vaste baan is in dezelfde periode nauwelijks toegenomen: van 231 duizend naar 233 duizend." Met 90 procent groei is het aantal zzp'ers in de IT dus bovengemiddeld gegroeid ten opzichte van het gemiddelde. Het resultaat is dat in de IT-branche het percentage zzp'ers nu zo'n beetje de helft hoger ligt dan gemiddeld in andere branches (14 tegenover 10 procent).

Bedrijfstrainingen

Een mooi voorbeeld is de markt van trainers. In de IT-advies- en -trainingenmarkt is met de recessie een forse kaalslag opgetreden. Dat heeft geleid tot het ontslag van veel medewerkers die vervolgens als zzp'er de kost proberen te verdienen. Als gevolg daarvan probeert menig zzp'er nu zelfstandig zijn opdrachten te vinden op die trainingenmarkt. Dit blijft weliswaar beperkt tot die trainingen waarvoor geen dure accreditatie verplicht is, maar met af en toe een ITIL Foundation-training geven kun je ook aardig wat verdienen. En zolang je maar van de 'beschermd' trainingen afblijft, blijf je binnen de regels. Bovendien kun je je diensten als trainer nog steeds aanbieden aan de opleidingsinstellingen die vroeger ook al veel met zzp-trainers werkten (en nu bijna alleen maar).

Dit geldt in het bijzonder voor trainingen in opkomende (vervangings)markten zoals de ISM-trainingen: met ISM Foundation, ISM-ITIL Bridge, ISM Masterclass, een hbo-leergang ISM, een FSM-training en nieuwe procesmanagertrainingen biedt deze markt opvallende kansen voor uitbreiding. Maar hoe weet je als klant of je met een 'goede'

ENIGE OPTIE IS DAT ZZP'ER ZICH LAAT REGISTREREN ALS INSTELLING

NS VOOR ZZP'ERS

De Nederlandse Spoorwegen (NS) willen voor grote opdrachten zelfstandige IT'ers inhuren in teamverband. Zij willen minder afhankelijk worden van grote detacheerders en dienstverleners en brokers met wurgconstructies. Het opzetten van een onlinemarktplaats voor zzp'ers was een eerste stap, maar tot op heden lukt het de NS niet om complete teams IT'ers uit de zzp-markt te halen. Het spoorbedrijf denkt nog na over de mogelijkheden om zzp'ers te verenigen voor grote inhuurklussen.

aanbieder te maken hebt? Wanneer is een aanbieder een 'erkend instituut'? En hoe kan de trainer zijn vakbekwaamheid aantonen? Voor grote organisaties bestaan verschillende middelen om hun kwaliteit te illustreren: dit varieert van 'harde' kwaliteitskeurmerken zoals CEDEO en 'zachtere' zoals CRKBO, tot aan de lidmaatschappen van brancheorganisaties zoals NRTO, VETRON en VOI. Als er sprake is van een actieve toetsing van aspirant-leden door de betreffende brancheorganisatie dan kan zo'n lidmaatschap worden gehanteerd als kwaliteitsaanduiding. Als die actieve toetsing niet plaatsvindt, is er meer sprake van een 'zachte' kwaliteitsaanduiding. De drie genoemde brancheorganisaties toetsen inderdaad actief, via ballotage en toetsing door commissies. De snelle opkomst van zzp'ers leidt echter tot een mismatch op dit instrumentarium: alle genoemde brancheorganisaties kennen weliswaar een actieve toetsing op kwaliteit van aspirant-leden, maar ze zijn niet toegesneden op zzp-leden. De NRTO heeft momenteel de meest concrete plannen om daarin, nog in 2012, verandering te brengen. De VOI heeft zzp-lidmaatschappen nog niet echt op de agenda staan en VETRON concentreert zich op alleen de grotere aanbieders. Keurmerken zoals ISO9001 zijn evenmin inzetbaar op zzp-niveau.

Weinig keus

Wat kan een zzp'er doen? De keus is beperkt. Hij kan geen lid worden van de VOI en evenmin van de VETRON. Hij kan zich alleen aanmelden als lid van de NRTO, maar valt dan in een categorie aanbieders die is gedimensioneerd op een omzet tot ruim één miljoen euro met bijpassende contributie. Ook op het gebied van de certificaten is het beeld niet op de zzp'er toegesneden: een ISO9001-certificaat is geen alternatief, een CEDEO-certificering is niet van toepassing omdat een zzp'er de omzetsdrempel en het minimaal vereiste aantal opdrachtgevers niet zal halen en bovendien te maken krijgt met veel te hoge kosten. De zzp'er kan zich dus alleen enigszins behelpen met een CRKBO-

certificaat. Maar dat is nu juist niet bedoeld als een kwaliteitskeurmerk: het CRKBO-certificaat dient uitsluitend voor BTW-vrijstelling en levert dus voordeel op als de zzp'er zou leveren aan BTW-vrijgestelde klanten zoals zorginstellingen of overheden. Desondanks hanteert de CRKBO-site termen die een zzp'er heel verleidelijk in de oren klinken: "In het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO) kunnen onderwijsinstellingen worden ingeschreven die voldoen aan de Kwaliteitscode voor Opleidingsinstellingen voor Kort Beroepsonderwijs. ... Een inschrijving in het CRKBO is een erkenning zoals bedoeld in de genoemde Europese richtlijn." Het CRKBO kent twee regelingen: een voor instellingen en een voor zelfstandige trainers. Met het laatstgenoemde certificaat mag een zzp'er echter alleen BTW-vrij leveren aan onderwijsinstellingen, die dan ook nog weer zelf een vrijstelling moeten hebben. De enige optie is dus dat de zzp'er zich laat registreren als instelling. Vrijstellingen zijn daarbij weer niet van toepassing voor zzp'ers, zodat er niets anders over blijft dan een audit van meer dan 1000 euro te ondergaan, die elke vier jaar wordt herhaald. En het enige dat de zzp'er daarmee binnenhaalt is een oneigenlijke verklaring van kwaliteit. De conclusie lijkt te zijn dat de structurele

Jan van Bon (janv@nbon.nl) is managing partner bij BHVB en directeur van Inform-IT. Hij houdt zich bezig met de ontwikkeling van praktische standaarden en kennis in het vakgebied IT-management.

verschuivingen in de marktwerking nog niet worden ondersteund door adequate voorzieningen vanuit brancheorganisaties. De gevolgen van de recessie voor de bedrijfstrainingenmarkt waren al aanzienlijk. De gevolgen van de genoemde verschuiving in marktwerking komen daar nu nog bij. Het wordt hoog tijd dat de besturen van de relevante brancheorganisaties oplossingen ontwikkelen voor de kwaliteitstoetsing van zzp'ers die als aanbieders gaan fungeren in de bedrijfstrainingenmarkt. <<

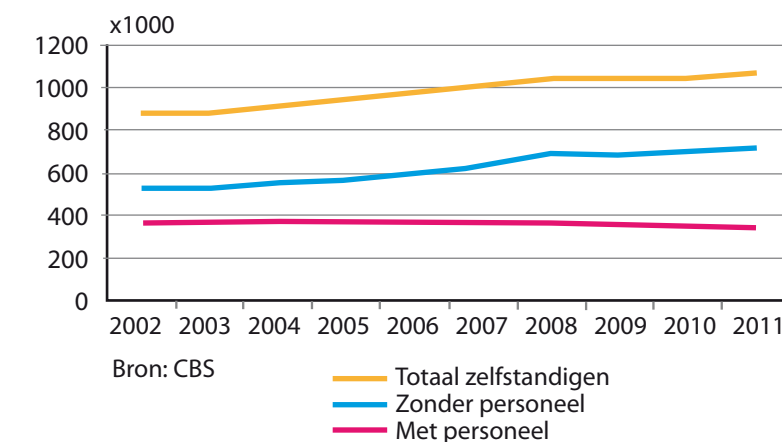
Brancheorganisaties

Voor trainers in de IT-markt zijn vooral drie organisaties relevant:

- De Vereniging van Opleidingsinstellingen voor ICT (VOI) is een vereniging die zich bezighoudt met de kwaliteit van IT-opleidingsinstellingen en met de ontwikkeling van opleidingen. Er zijn vijftientwintig grote opleiders bij aangesloten.
- De Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO) is een branche-organisatie voor alle (!) particuliere trainings- en opleidingsbureaus in Nederland, met zo'n honderdzeventig eigen leden uit diverse branches.
- De Vereniging van Trainings- en Opleidingsbureaus Nederland (VETRON) is een branchevereniging die zich richt op de zakelijke markt. Vetron heeft 33 leden en is zelf weer lid van de NRTO.

Gegeven de significante verschuivingen op de arbeidsmarkt zouden deze vakorganisaties er goed aan doen zich te oriënteren op de zzp'er als sterk opkomende speler in de markt. Dat betekent dat de lidmaatschapsstructuur daarop moet worden aangepast, een passende diensten- en kostenstructuur moet worden ontwikkeld, de dialoog met de zzp'er moet worden gestart en zzp'ers moeten een rol krijgen in de organisatie. Daarbij helpt een goede relatie met de grootste vakorganisaties van zzp'ers, die elk tienduizenden leden hebben en de problematiek van de zzp'er door en door kennen.

GROEI AANTAL ZZP'ERS

De groei van het aantal zelfstandigen (38 procent) is geheel op het conto van zzp'ers te schrijven.